

Грень Л.М., к. пед. н., доц., НТУ «ХПІ», м. Харків

*Gren' L., Ph..D of pedagogic sciences, Associate professor, NTU "KhPI",
Kharkiv*

**ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНОЮ
ОСВІТОЮ: ЗМІСТОВНА ТА ТЕМАТИЧНА СПРЯМОВАНІСТЬ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

**STATE MANAGEMENT OF VOCATIONAL TECHNICAL EDUCATION:
THE CONTENT AND THEMATIC DIRECTEDNESS OF SCIENTIFIC
RESEARCHES**

Стаття присвячена огляду змісту наукових досліджень з проблематики державного управління розвитком професійно-технічної освіти як вітчизняних, так і зарубіжних науковців, а також аналізу запропонованих ними напрямів удосконалення практики використання механізмів державного управління функціонуванням та розвитком системи професійно-технічної освіти. Крім того, стаття містить авторську класифікацію напрямів наукових пошуків щодо означеної проблематики.

Ключові слова: *державне управління розвитком професійно-технічної освіти; модернізація системи професійно-технічної освіти; професійна компетентність; механізми державного управління; кваліфікований робітник; соціальне партнерство; інноваційні технології; глобалізація.*

The article is devoted to the content overview of scientific researches on the problems of state management of vocational technical development by both native and foreign scientists, as well as analyzing the directions to improve the practices of applying state management of functioning and development of vocational technical education system offered by them. Besides, the article contains the author's classification of scientific researches directions concerning the stated problems.

Key words: *state management of vocational technical education development; modernizing of vocational technical education system; professional competency; qualified worker; social partnership; innovative technologies; globalization.*

Постановка проблеми. Міністерство освіти і науки України забезпечує реалізацію державної політики розвитку професійно-технічної освіти, спрямованої на потреби особистості щодо отримання якісної освіти. Метою професійної освіти є модернізація системи відповідно до запитів суспільства і промислово-інноваційного розвитку економіки, інтеграції держави у світо-

вий освітній простір. Зменшення кількості фахівців робітничих професій свідчить про необхідність модернізації системи професійно-технічної освіти (ПТО) України. Це вимагає від експертів, науковців та органів державного управління, що опікуються розв'язанням цього актуального питання, допомогти стати професійно-технічній освіті такою, яка б, з одного боку, задовольняла сучасні ринки праці і навіть випереджала їх розвиток, а з іншого – допомогти стати робітнику компетентним у своїй професійній діяльності, надати йому можливість підвищувати свій професійний рівень протягом усього життя.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми державного управління розвитком професійно-технічної освіти традиційно перебувають у колі наукових інтересів багатьох вітчизняних вчених. На увагу заслуговують роботи вчених М.В. Артюшиної, І.В. Гириловської, О.В. Діденко, С.М. Домбровської, Г.В. Єльнікової, Д.О.Закатнова, Л.А. Карташової, В.Т. Лозовецької, Г.І. Лук'яненко, В.М. Мороза, В.Ф. Орлова, Л.М. Петренко, Л.П. Пуховської, В.О. Радкевич, Г.М. Романова, В.І. Свистуна та інших дослідників.

Окремі аспекти вище зазначеної проблематики знайшли свій прояв у наукових дослідженнях Д.Д. Айстраханова, В.С. Болгаріної, В.А. Булах, М.А. Вайнтрауб, В. А. Григор'євої, О.І. Данилової, З.В. Долі, С.А. Мороз, В.М. Новікова, О.В. Поступної, В.В. Ягупова. Безумовно, запропонований вище перелік не є повним, адже проблематика державного управління системою ПТО постійно перебуває у межах кола наукової уваги вчених, про що свідчить неабияка динаміка розробки порушених вище питань.

Постановка завдання. Мета статті – проаналізувати тематичну та змістовну спрямованість наукових досліджень, зміст яких пов'язано з проблематикою державного управління розвитком професійно-технічної освіти.

Виклад основного матеріалу. На переконання Г.В. Єльнікової, в умовах реформування соціально-економічної структури суспільства в Україні, важливого значення набуває наукова основа спрямованих перетворень різних сфер людської діяльності, частку якої складає ПТО [9].

У покращенні стану ПТО зацікавлені не тільки науковці і представники освітніх закладів, а й державні і місцеві органи влади, роботодавці й самі випускники професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ). «Визначення структури потреб ринку праці, розвиток матеріально-технічної бази освіти і оновлення програм навчання, залучення коштів юридичних і фізичних осіб забезпечує реалізацію інтересів державних і місцевих органів влади, освітніх закладів, роботодавців і населення у підвищенні якості професійної освіти» [13]. Дослідження з розвитку проблематики державного управління ПТО свідчать про неабиякий внесок вітчизняних науковців у цей процес. Приймаючи до уваги обмеження обсягів цієї публікації, вважаємо за можливе зосередити увагу на проведенні аналізу тематичного спрямування наукових статей з проблематики державного управління ПТО.

На переконання Д.Д. Айстраханова [1], зміст професійної підготовки кваліфікованих робітників щільно пов'язаний із відповідними Державними стандартами професійно-технічної освіти. Автором доведено, що результатом професійної підготовки є кваліфікований робітник, який розглядається з точки зору критерію ефективності відповідної професійної підготовки та досягнутого ним рівня професійної компетентності в обраній професії, а існуючий діалектичний зв'язок між цими елементами дозволяє розглядати проблему моделювання змісту професійної підготовки майбутніх фахівців як задачу моделювання відкритої багатокomпонентної керованої системи. Проте, на нашу думку, потребують на додаткове обґрунтування теорії моделей змісту професійної підготовки майбутніх кваліфікованих робітників будь-якого фаху та з'ясування місця та ролі органів публічного управління у забезпеченні якості професійної підготовки майбутніх фахівців.

У дослідженні В.А. Григор'євої [5] розкрито актуальність концептуальних основ управління розвитком професійно-технічної освіти як одного з можливих напрямів її оновлення. Автором доказово підтверджено, що розвиток ПТО відбувається завдяки постійному впровадженню в неї сучасних інновацій, розроблено й теоретично обґрунтовано сукупність положень, що розкривають прогностично значущі концептуальні основи управління розвитком ПТО. Доведено, що вирішити гармонійно проблему реконструкції освітнього й управлінського простору можливо тільки в умовах культуровідповідної освіти за допомогою гуманітарних технологій. Разом з тим, на наш погляд, потребує на додаткове обґрунтування нова управлінська парадигма в ПТО, зміст якої формується за умов ринкової економіки, як засіб надбання та використання інтелектуального капіталу майбутньої національної системи освіти. Потребують на додаткову увагу питання участі держави та суспільства у забезпеченні розвитку особистості майбутнього фахівця.

На переконання В.С. Болгаріної [2], організаційна культура є однією з важливих сфер науки про управління, і роль керівників у цьому процесі має неабияку практичну значущість. У статті проаналізовано дані дослідження, проведеного лабораторією управління професійно-технічною освітою ІПТО НАПН України на базі ПТНЗ, які засвідчують, що серед основних ресурсів підвищення ефективності діяльності навчального закладу переважна більшість керівників вважають збільшення фінансування, вдосконалення нормативної бази на державному рівні (зовнішні чинники). З'ясовано, що недооцінюються важливі потенційні можливості організації діяльності самого колективу, значення розвитку організаційної культури у контексті сучасних суспільних вимог. Запропоновано шляхи, методи її вдосконалення, зокрема, підготовку керівників до управління розвитком організаційної культури, озброєння їх науковими знаннями та забезпечення належної компетентності у цій сфері діяльності. Проте, на нашу думку, потребує на вдосконалення обізнаність керівників та колективів ПТНЗ з інформаційно-аналітичними технологіями, що сприятиме подальшому розвитку організаційної культури

колективів професійно-технічних навчальних закладів, підвищенню ефективності їх діяльності. Потребують на додаткове опрацювання ті з порушених В.С. Болгаріною питань, зміст яких пов'язано з формуванням та реалізацією потенціалів державно-приватного партнерства в системі професійної освіти.

Як свідчить у своєму дослідженні А.В. Булах [3], перспективним є погляд на розвиток підприємницької діяльності завдяки інноваційним технологіям. Автором розглянуто підприємницьку діяльність у професійній підготовці з позицій ціннісно-орієнтаційної парадигми, спрямованої на становлення позитивної мотивації до навчальної та трудової діяльності майбутніх кваліфікованих робітників швейної галузі на сучасному етапі розвитку підприємництва. Феномен підприємницької діяльності у професійній підготовці учнів ПТНЗ визначено як складову професійної компетентності, що забезпечує спрямованість діяльності учнів на досягнення комерційного результату в реалізації технічних, соціальних та інших аспектів. Розвиток здатності до підприємництва – це стабільні уявлення про професійний успіх і майбутню кар'єру. Ми погоджуємося з висновком автора, що «розвинута здатність до підприємницької діяльності – це гарантія нормального використання ресурсів та реалізації продукції виробництва» [3], проте вважаємо, що це стосується не тільки трудової діяльності майбутніх кваліфікованих робітників, а й представників будь-яких робітничих професій.

На думку М.А. Вайнтрауб [4], сучасні підходи до оцінювання професійної компетентності у змісті професійної освіти і навчання дають можливість визначити кваліфікаційний рівень у випускників професійно-технічних закладів. Науковцем обґрунтовано та наведено використання методів математичного моделювання на основі модульно-компетентнісного підходу для визначення оптимальної кількості балів за навчальний матеріал модуля під час професійної підготовки кваліфікованих фахівців з метою формування у них різних складових професійної компетентності. Але при цьому звертаємо увагу на можливість подальшого удосконалення моделювання змісту професійної освіти і навчання, у тому числі й через реалізацію механізмів її інтернаціоналізації. Безумовно, цей напрям не може бути ефективно вирішений на рівні окремого навчального закладу, а отже потребує на увагу (допомогу) представників громадськості та органів публічного управління.

Необхідність проведення системних реформ професійно-технічної освіти як одного з важелів економічного розвитку країни доведено у дослідженні О.І. Данилової [6]. У публікації показано, що розвиток професійно-технічної освіти тісно пов'язаний із суспільно-політичними особливостями розвитку країни, а також з потребою у кваліфікованих робітничих кадрах. Ми погоджуємося з думкою дослідниці, що одним із пріоритетних напрямків реформування профтехосвіти залишається оновлення навчально-матеріальної бази, але вважаємо на додаткове обґрунтування таких не менш важливих напрямків, як: оновлення матеріально-технічного забезпечення змісту та процесів реформування професійно-технічної освіти; підвищення

рівня професійної компетентності керівних і педагогічних кадрів ПТНЗ; удосконалення змісту та практики використання механізмів державного управління системою ПТО на державному та регіональному рівнях.

Дослідження З.В. Долі свідчить про актуальність моніторингового дослідження відповідності пропозиції кваліфікованої робочої сили потребам ринку праці України та визначенням рівня якості професійно-технічної освіти [7]. Автором обґрунтовано потребу законодавчого врегулювання питання налагодження взаємовідносин між закладами професійно-технічної освіти і органами виконавчої влади на місцях, розробки чіткого механізму багатоканального та різнорівневого фінансування професійно-технічних навчальних закладів, створення нової методики розрахунків вартості підготовки кваліфікованих робітників з урахуванням складності, наукоємності та матеріалоємності професій. Запропоновано створити правові та економічні засади стимулювання роботодавців і інвесторів до участі у розвитку закладів профтехосвіти та відновленні трудових ресурсів держави, які мають ґрунтуватись на взаємному інтересі та відповідальності. Незважаючи на всебічний аналіз порушеного автором питання, на наш погляд, на додаткове обґрунтування потреби питання соціального партнерства як одного з аспектів державно-суспільного управління освітою в Україні.

Основні підходи до періодизації професійно-технічної освіти викладено у дослідженні Л.Н. Зельман [10], зокрема, розглянуто етапи розвитку професійно-технічної освіти в незалежній Україні в контексті суспільно-політичних і соціально-економічних умов розвитку держави. Здійснено аналіз окремих нормативно-правових документів, що регламентують діяльність професійно-технічної освіти. Доведено, що головними умовами, які вплинули на процес формування професійно-технічної освіти, стали зміни в соціально-економічному, науковому та культурному розвитку країни. Не зважаючи на той факт, що Л.Н. Зельман на підставі розглянутих нормативно-правових документів, які регламентують діяльність професійно-технічної освіти, обґрунтовано розкрила особливості професійно-технічної освіти в період незалежності України, вважаємо за доцільне проаналізувати іншу документальну базу, яка підтверджує процеси модернізації професійної освіти за період незалежності держави та опрацювати авторську класифікацію нормативно-правових документів щодо державного управління функціонуванням та розвитком системи ПТО.

Теоретичні засади історичного процесу становлення системи професійно-технічної освіти в Україні розглянуто у дослідженні М.В. Криволапчук [11], проаналізовано джерельну базу, а також висвітлено зміст поняття «професійно-технічна освіта», становлення, принципи становлення та призначення системи професійно-технічної освіти. Висвітлено проблем у дослідженні історичних етапів розвитку та становлення системи професійно-технічної освіти в Україні. Доведено необхідність конструктивного використання вітчизняного та зарубіжного досвіду, врахування загальносвітових те-

нденцій розвитку економіки й людських ресурсів. Проте, поза увагою автора залишились питання, пов'язані із визначенням основних напрямів розвитку системи професійно-технічної освіти та механізмів їх реалізації, а також питання участі органів публічного управління у відповідному процесі.

Актуальні питання соціального партнерства в управлінні розвитком професійно-технічного навчального закладу висвітлено у статті Л.Д. Кузьмінської [12]. Автором представлено результати емпіричних досліджень рівнів соціально-партнерської діяльності ПТНЗ, впровадження моделі розвитку соціального партнерства в ПТНЗ, яка базується на інституціональному, розвиваючому, комунікативному і діалогічному підходах. На підставі узагальнення отриманих емпіричних даних зроблено висновок про те, що ресурси соціального партнерства в управлінні розвитком професійно-технічного навчального закладу використовуються переважно на третину, і необхідним є пошук шляхів їх активізації, особливо в умовах реформ щодо децентралізації управління в Україні. Запропонована автором модель соціального партнерства передбачає комплексну реалізацію конкретних проектів, спрямованих на досягнення цілей з багатьох напрямків соціально-партнерської діяльності. Доведено, що соціально-партнерські проекти є альтернативою складним комплексним моделям розвитку соціального партнерства, а за умови успішної реалізації, в перспективі будуть мати значний вплив на імідж і статус ПТНЗ. Разом з тим, поза увагою автора залишились питання, які у межах об'єктно-предметного спрямування державно-управлінської науки набувають значущості, а саме: обґрунтування напрямів соціально-партнерської діяльності, відповідно до регіональних потреб та стратегії розвитку ПТНЗ; розробка та обґрунтування пропозицій щодо координації розвитку соціального партнерства і створення маркетингової служби в управлінні ПТНЗ.

На думку В.М. Новікова [13], перспективи модернізації системи професійно-технічної освіти пов'язані з підвищенням престижності робітничих професій, і що пріоритетами курсу на розвиток професійної освіти стають проблеми комунальної власності, зокрема, перехід матеріально-технічної бази професійно-технічних навчальних закладів під їхню юрисдикцію. Доведено необхідність розв'язання питання про визначення механізму формування регіонального замовлення і компенсації витрат закладів профтехосвіти на підготовку фахівців для ринку праці в масштабах регіону і територіальних громад. Обґрунтовано потребу у змістовній переорієнтації професійної освіти на сучасні технології, що пов'язано з розробленням державних професійних стандартів на компетентнісній основі і впровадженням дуальної системи навчання. У статті проаналізовано практику формування професійних стандартів у Федеративній Республіці Німеччина, результати використано для формування пропозицій щодо запровадження інноваційних технологій навчання в Україні. Закцентовано увагу на тому, що позитивну роль має відіграти досвід Німеччини, зокрема, нестандартного дидактичного підходу до ви-

значення професійного профілю, на основі додаткових компетенцій.

Проблему інформаційно-аналітичного забезпечення управління професійно-технічними навчальними закладами (ПТНЗ) і необхідність якнайшвидшого її розв'язання в інформаційному суспільстві висвітлено у статті В.В. Ягупова [17]. Дано обґрунтування поняттю «інформаційно-аналітичне забезпечення управління ПТНЗ», визначено основні цілі та завдання інформаційно-аналітичного забезпечення управління ПТНЗ. Підкреслено провідну роль керівника як головного суб'єкта інформаційно-аналітичної діяльності, який в ПТНЗ її організовує, направляє, коригує, оцінює та використовує її результати у своїй управлінській діяльності. Сформульовано сприятливі організаційно-педагогічні та техніко-технологічні умови для реалізації суб'єктами інформаційно-аналітичної діяльності інформаційно-аналітичної функції у процесі реалізації посадових компетенцій як керівників, так і педагогічних працівників. Не зважаючи на той факт, що у своєму дослідженні В.В. Ягупов розкрив проблему інформаційно-аналітичного забезпечення управління професійно-технічними навчальними закладами на достатньому рівні, окремі її питання, на наш погляд, потребують на додаткове обґрунтування, зокрема, питання інформаційного забезпечення навчально-виробничого процесу в ПТНЗ та системи інформаційного забезпечення управління ПТНЗ.

Дослідження С.А. Мороз [15] свідчить, що вирішення протиріччя між попитом та результатом потреб у межах освітньої послуги може бути вирішено через систему освітніх стандартів (так звана паспортизація професій), у формуванні змісту якої на рівні основних експертів повинні взяти участь суспільні та ринкові інститути. Обґрунтовано місце та роль держави у межах впливу на динаміку розвитку трудового потенціалу в контексті партнерських відносин. На думку автора, провідна роль у процесі паспортизації повинна належати інституту роботодавців, який у співпраці з профільними ВНЗ зможе не лише започаткувати зміст відповідного документа, а й забезпечити його вчасне коригування.

Науковець С.М. Домбровська у своєму дослідженні [8] довела, що перехід країни до ринкової економіки зумовлює необхідність реформування вищої освіти, яке повною мірою сприяло б формуванню самостійного мислення особистості, посиленню індивідуального підходу до розвитку творчих здібностей, докорінному поліпшенню професійної підготовки спеціалістів, здатних працювати в нових умовах. У статті зроблено висновки про те, що конкурентоспроможність випускника визначається за рівнем професіоналізму, а не за простою репродукцією знань студентом і що Національний моніторинг якості, ліцензування та акредитація, незалежне тестування мають стати ефективними засобами управління якістю освіти, що необхідно позбавитись інструментів технократичного управління якістю освіти; реалізувати новітні програми гуманізації освіти, закласти фундамент багатомовності і полікультурності, інформаційної культури, нової етики і толерантності. Ре-

комендовано здійснити перехід від авторитарного до більш демократичного алгоритму управління якістю освіти, забезпечити повною мірою права молоді людини на самостійний і незалежний розвиток, самовдосконалення. На нашу погляд, викладені у статті думки автора цілком стосуються не тільки вищої, а й професійно-технічної освіти.

Серед робіт зарубіжних дослідників, які працюють у межах сфери професійної освіти, слід зазначити наукові статті Г.С. Музакитис («Роль навчальних програм у галузі професійної освіти і підготовці кадрів у сфері економічного розвитку») [19], Марлін Бран («Викладання європеїзації державного управління») [18], Грейс Олурмі Аканбі («Перспективи технічної і професійної освіти і навчання (ТПО) в Нігерії: подолання розриву між політичним документом і реалізацією») [17].

На переконання Г.С. Музакитис [19], в умовах глобалізації необхідно приділити максимальну увагу підвищенню ефективності навчання у сфері професійної освіти. Обґрунтовано, що глобалізація і новий економічний порядок потребують нової політики і стратегії освітніх процесів. Доведено, що реформа освіти і навчання повинна базуватись на оцінці потреб ринку. Наведено результати дослідження, проведеного з метою визначення потреб, що повинні бути задоволені через здійснення програм технічної та професійної освіти і навчання (ТПО), які вважаються найбільш ефективними інструментами задоволення вимог глобалізації.

У дослідженні М. Бран [18] доведено, що європеїзація викладання державного управління (ДУ) виникла як розуміння якості дисципліни, яка неминуче пов'язана з її національними, місцевими та міжнародними аспектами. Пояснено розвиток стійких європейських інститутів і стандартів державного управління для викладання державного управління в результаті відповідей на стимули ЄС, а також соціального навчання в рамках транснаціональних мереж європейських вчених ДУ. Проаналізовано процес і результати спільних тимчасових заходів в Erasmus-Сократ, Європейська акредитація програм державного управління та визначення європейського набору компетенцій професійної освіти, які використовуються в ДУ розробки програм і контролю якості. Переглянуто питання конвергенції і відносної європеїзації контенту на нижньому рівні, надано результати навчання, проаналізовано зміст вибірки західноєвропейських програм ТПО, які були акредитовані Європейською асоціацією акредитації державного управління.

Перспективи технічної та професійної освіти і навчання (ТПО) в Нігерії, що можуть відбуватися шляхом усунення розриву між політичним документом і практикою, визначено у статті Грейс Олурмі Аканбі [17]. Обґрунтовано, що розвиток професійної освіти і навчання є необхідним для країни, в якій безробіття, виснаження економіки, невідповідність освіти соціальним потребам має масовий характер. У концептуальних рамках глобалізації освіти обговорено прогалини між політичним документом і практикою ТПО. Дослідження засновано на первинних і вторинних джерелах інформа-

ції, у тому числі: всіх виданнях NPE, Інтернету і відповідних журналів і підручників. Запропоновано ряд рекомендацій з розвитку професійної освіти та її відповідності потребам країни і суспільства. Вищенаведений перелік досліджень з проблематики державного управління сферою професійно-технічної освіти, безумовно, не є вичерпним, адже проблематика державного управління перебуває у постійному розвитку.

Висновки. Приймаючи до уваги вище викладене, в контексті предмету нашої уваги, можемо сформулювати такі висновки:

По-перше, проблематика державного управління функціонуванням та розвитком системи професійно-технічної освіти, постійно перебуває у межах кола наукової уваги дослідників та представників органів державної влади, які, відповідно до кола своїх наукових інтересів та спрямування професійної діяльності, прагнуть до вдосконалення її змісту та умов функціонування відповідно до вимог сучасного ринку, а також до вимог європейського освітнього простору.

По-друге, проаналізовані наукові дослідження вітчизняних і закордонних авторів свідчать про схожість проблем у сфері професійно-технічної освіти як у межах інституціонального простору нашої країни, так і інших країн. Серед найбільш популярних серед дослідників напрямів наукових пошуків, у межах порушеної проблематики, можемо визначити такі: підвищення професійного рівня кваліфікованого робітника; оновлення змісту програм навчання та забезпечення їх відповідності вимогам державного управління, а також потребам ринку праці; зацікавленість роботодавців у підвищенні якості професійної освіти; впровадження в освітній процес інноваційних технологій, що відповідають процесам глобалізації тощо.

По-третє, приймаючи до уваги результати аналізу змістовної спрямованості розглянутих нами у межах цієї наукової публікації статей, а також тих наукових праць, які залишились поза межами цього дослідження, але були проаналізовані автором, вважаємо за можливе опрацювати узагальнюючу класифікацію напрямів наукових пошуків у такому вигляді:

1) теоретико-методологічні та суспільно-історичні аспекти державного управління у сфері професійно-технічної освіти (В.О. Радкевич, Г.В. Єльнікова, В.І. Свистун, В. А. Григор'єва, О. І. Данилова, Л.Н. Зельман, М.В. Криволапчук, О.С. Товканець та ін.);

2) державне управління якістю освіти та ефективністю функціонування її системи (С.М. Домбровська, В.М. Мороз, О.С. Алфьорова, М.А. Вайнтрауб, З.В. Долята ін.);

3) теоретико-методологічні основи публічного управління системою освіти на регіональному рівні (О.В. Поступна, І.М. Сікорська, П.М. Кухарчук, І.А. Медведєв та ін.);

4) децентралізація управління професійно-технічною освітою (С.П. Білоконенко, О.І. Данилова, В.І. Свистун, А.П. Марчук, В.М. Новіков та ін.);

5) моделювання змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників (Д.Д. Айстраханов, Т.М. Герлянд, Г.І. Лук'яненко, Є.В. Шматков та ін.);

6) кар'єрне спрямування і підприємницька діяльність у професійній підготовці учнів ПТНЗ (В.О. Радкевич, А.В. Булах, Д.О. Закатнов, В.Ф. Орлов та ін.);

7) інформатизація професійно-технічної освіти та способи реалізації дистанційного професійного навчання у підготовці кваліфікованих робітників (В.В. Ягупов, Л.А. Майборода, Л. М. Петренко, В.В. Юрженко та ін.);

8) професійна освіта в навчальних закладах європейських країн (О.П. Радкевич, Л.П. Пуховська, Н.В. Базелюк та ін.);

9) нормативно-правове регулювання професійної освіти в Україні (В.М. Мороз, С.О. Грибань, А.В. Шевчук, А.О. Овчатова-Редько та ін.);

10) впровадження професійних стандартів у систему підготовки кваліфікованих кадрів (Ю.І. Кравець, С.А. Мороз, Л.П. Пуховська та ін.);

11) соціальне партнерство в управлінні розвитком професійно-технічного навчального закладу (Л.Д. Кузьмінська, К.О. Гутряк, А.О. Молчанова, Л.П.Пуховська, Л.Л. Сушенцева, В.В. Циган та ін.).

Зміст вище наведених висновків не вичерпує проблематики державного управління розвитком професійно-технічної освіти, а отже, може бути доповнений у межах інших напрямів наукових пошуків, найбільш перспективними з яких, на нашу думку, є дослідження проблеми якості педагогічних кадрів ПТНЗ та упровадження обов'язкового стажування їх в умовах сучасного виробництва, що безпосередньо впливає на якість підготовки кваліфікованих робітників, їх конкурентоспроможність на ринку праці.

Список використаних джерел

1. Айстраханов Д.Д. Концептуальні засади моделювання змісту професійної підготовки кваліфікованих робітників машинобудівного профілю / Д.Д. Айстраханов // Професійна освіта: проблеми і перспективи: зб. наук. праць / ІПТО НАПН України. – К.: ІПТО НАПН України, 2015. – Вип. 8. – 136 с., С. 3-9.

2. Болгаріна В. Організаційна культура професійно-технічного навчального закладу як фактор його розвитку / В. Болгаріна // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Сер.: Професійна педагогіка. – 2014. – № 8. – С. 5-12.

3. Булах А. В. Феномен підприємницької діяльності в професійній підготовці учнів ПТУ швейного профілю / А.В. Булах // Професійна освіта: проблеми і перспективи. – 2015. – Вип. 8. – С. 15-21.

4. Вайнтрауб М. А. Сучасні підходи до оцінювання професійної компетентності випускників професійно-технічних навчальних закладів / М.А. Вайнтрауб // Професійна освіта: проблеми і перспективи. – 2015. – Вип. 8. – С. 89-94.

5. Григор'єва В. А. Управління розвитком професійно-технічної освіти: концептуальний підхід / В. А. Григор'єва // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Сер.: Професійна педагогіка, 2014. – № 8. – С. 13-20.

6. Данилова О. І. Перспективні напрямки розвитку системи професійно-технічної освіти в Україні / О. І. Данилова // Педагогічний альманах. – 2015. – Вип. 25. – С. 165-171.

7. Доля З.В. Якість професійно-технічної освіти в умовах сучасності / З.В. Доля // Бізнес Інформ. – 2012. – № 6. – С. 207-209.

8. Домбровська С. М. Державне регулювання якісного розвитку національної системи освіти України / С. М. Домбровська // Актуальні проблеми державного управління. – 2015. – № 1. – С. 82-86.

9. Єльнікова Г. В. Теоретико-методологічні основи взаємодії суб'єктів управління освітніми системами / Галина Василівна Єльнікова // Взаємодія суб'єктів управління професійно-технічною освітою: теорія і практика: монографія / авт. кол. В. І. Свистун, В. С. Болгаріна, В. А. Григор'єва, Г.В. Єльнікова та ін. – К.: Педагогічна думка, 2012. – С. 7–79.

10. Зельман Л. Н. Основні етапи розвитку професійно-технічної освіти в Україні / Л. Н. Зельман // Педагогіка і психологія професійної освіти, 2014. – № 2. – С. 205-216.

11. Криволапчук М. В. Історія становлення та розвитку системи професійно-технічної освіти України / М.В. Криволапчук // Наукові праці. Державне управління. – Вип. 214. – Т. 226. – С. 92-95.

12. Кузьмінська Л.Д. Соціальне партнерство в управлінні розвитком професійно-технічного навчального закладу: результати емпіричних досліджень / Л.Д. Кузьмінська // Модернізація професійної освіти і навчання: проблеми, пошуки і перспективи: зб. наук. пр. / [ред. кол.: В.О.Радкевич (голова) та ін.], – К. : Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, 2015. – Вип. 6. – К. : «НВП Поліграфсервіс». – 244 с. – С. 80-90.

13. Новіков В.М. Розвиток професійно-технічної освіти в умовах децентралізації системи управління в Україні / В.М. Новіков // Демографія та соціальна економіка, 2017, 2 (30): 126-137. – Режим доступу: doi: <https://doi.org/10.15407/dse2017.02.126>

14. Мороз В.М. Мотиваційний механізм стимулювання трудової активності: державно-управлінський аспект : монографія / В.М. Мороз. – Х. : С.А.М., 2012. – 408 с.

15. Мороз С.А. Професійні стандарти як елемент системи розвитку трудового потенціалу ВНЗ: державно-управлінський аспект / С.А. Мороз // Матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Формування ефективних механізмів державного управління та менеджменту в умовах сучасної економіки : теорія і практика / за ред. В.М. Огаренка, А.О. Монаєнка та ін.), (Запоріжжя, 18 листопада 2016 р.) / Класичний приватний університет. – 632 с. – С. 143–146.

16. Ягупов В.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення управління професійно-технічними навчальними закладами / В.В. Ягупов // Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Сер.: Професійна педагогіка. – 2015. – № 9. – С. 78-85. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvipto_2015_9_14.

17. Grace Oluremi Akanbi. Prospects for technical and vocational education and training (TVET) in Nigeria: Bridging the gap between policy document and implementation / Grace Oluremi Akanbi // The International Education Journal: Comparative Perspectives. – Vol. 16, No. 2, 2017. – P. 1-15. – Режим доступу:

<https://openjournals.library.sydney.edu.au/index.php/IEJ>.

18. BranMarleen. The Europeanization of Public Administration teaching / Marleen Bran & Laurien Coenen // Policy and Society Associates. – V. 35, 2016. – P. 333-349.

19. Mouzakitis George S. The role of vocational education and training curricula in economic development / George S. Mouzakitis // Procedia – Social and Behavioral Sciences. – V. 2 (2010). – P. 3914-3920. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.616> Get rights and content.

References

1. Aistrakhanov, D.D. "Kontseptualni zasady modeliuвання зміstu profesiinoi pidhotovky kvalifikovanykh robotnykiv mashynobudivnoho profiliiu". *Profesiina osvita: problemy i perspektyvy* 8 (2015): 3-9. Print.

2. Bolharina, V. "Orhanizatsiina kultura profesiino-tekhnichnoho navchalnoho zakladu yak faktory joho rozvytku". *Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy* 8 (2014): 5-12. Print.

3. Bulakh, A.V. "Fenomen pidpriemnytsko idiiialnosti v profesiinii pidhotovtsi uchniv PTU shveinoho profiliiu". *Profesiina osvita: problemy i perspektyvy* 8 (2015): 15-21. Print.

4. Vaintraub, M.A. "Suchasni pidkhody do otsiniuvannia profesiinoi kompetentnosti vypusknnykiv profesiino-tekhnichnykh navchalnykh zakladiv". *Profesiina osvita: problemy i perspektyvy* 8 (2015): 89-94. Print.

5. Hryhorieva V.A. "Upravlinnia rozvytkom profesiino-tekhnichnoi osvity: kontseptualnyi pidkhid". *Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoi osvity NAPN Ukrainy* 8 (2014): 13-20. Print.

6. Danylova O.I. "Perspektyvni napriamky rozvytku systemy profesiino-tekhnichnoi osvity v Ukraini". *Pedahohichnyi almanakh* 25 (2015): 165-171. Print.

7. Dolia, Z.V. "Yakist profesiino-tekhnichnoi osvity v umovakh suchasnosti". *Biznes Inform* 6 (2012): 207-209. Print.

8. Dombrovska, S.M. "Derzhavne rehuliuвання yakisnoho rozvytku natsionalnoi systemy osvity Ukrainy". *Aktualni problemy derzhavnoho upravlinnia* 1 (2015): 82-86. Print.

9. Yelnykova, H.V. *Teoretyko-metodolohichni osnovy vzaiemodii subiektiv upravlinnia osvitynymi systemamy*. Kyiv: Pedahohichna dumka, 2012. Print.

10. Zelman, L. "Osnovni etapy rozvytku profesiino-tekhnichnoi osvity v Ukraini". *Pedahohika i psykholohiia profesiinoi osvity* 2 (2014): 205-216. Print.

11. Kryvolapchuk, M. V. "Istoriia stanovlennia ta rozvytku systemy profesiino-tekhnichnoi osvity Ukrainy". *Naukovi pratsi. Derzhavne upravlinnia* 214 (226): 92-95. Print.

12. Kuzminska, L. "Sotsialne partnerstvo v upravlinni rozvytkom profesiino-tekhnichnoho navchalnoho zakladu: rezultaty empyrychnykh doslidzhen". *Modernizatsiia profesiinoi osvityi navchannia: problemy, poshuky i perspektyvy* 6 (2015): 80-90. Print.

13. Novikov, V.M. "Rozvytok profesiino-tekhnichnoi osvity v umovakh detsentralizatsii systemy upravlinnia v Ukraini". *Demohrafiia ta sotsialna ekonomika* 2 (30) (2017): 126-137. doi: <https://doi.org/10.15407/dse2017.02.126>.

14. Moroz, V.M. *Motyvatsiyni mekhanizm stymuliuvannia trudovoi aktyvnosti: derzhavno-upravlinskyi aspekt*. Kharkiv: S.A.M., 2012. Print.
15. Moroz, S.A. "Profesiini standarty yak element systemy rozvytku trudovoho potentsialu VNZ: derzhavno-upravlinskii aspekt". *Materialy IV Mizhnar. nauk.-prakt. konf. Formuvannia efektyvnykh mekhanizmiv derzhavnogo upravlinnia ta menedzhmentu v umovakh suchasnoi ekonomiky: teoriia i praktyka*. Klasychnyi pryvatnyi universytet (2016): 143–146. Print.
16. Yahupov, V. "Informatsiino-analitychne zabezpechennia upravlinnia profesiino-tekhnichnymy navchalnymy zakladamy". *Naukovyi visnyk Instytutu profesiino-tekhnichnoio svity NAPN Ukrainy* 9 (2015): 78-85. Print.
17. Grace Oluremi Akanbi "Prospects for technical and vocational education and training (TVET) in Nigeria: Bridging the gap between policy document and implementation". *The International Education Journal: Comparative Perspectives* 16 (2) (2017): 1-15. Print.
18. Bran Marleen "The Europeanization of Public Administration teaching". *Policy and Society Associates* 35 (2016): 333-349. Print.
19. Mouzakitis George S. "The role of vocational education and training curricula in economic development". *Procedia – Social and Behavioral Sciences* 2 (2010): 3914-3920. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2010.03.616> Get rights and content.

DOI: 10.5281/zenodo.1240800
УДК 351.37.047.16

Демент М. О., к.пед.н., НУЦЗУ, м. Харків

Dement M., Ph..D in Pedagogical Sciences, Lecturer of the Department of Logistics and Technical Support of Rescue Operations, National University of Civil Protection of Ukraine, Kharkiv

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ВНЗ ЯК ПУБЛІЧНОУПРАВЛІНСЬКИЙ ІНСТРУМЕНТ

STRATEGY OF THE DEVELOPMENT OF HIGHER EDUCATION INSTITUTION AS A TOOL OF PUBLIC ADMINISTRATION

Проаналізовано особливості розробки стратегії розвитку ВНЗ, а також переваги її використання як публічноуправлінського інструменту.

Ключові слова: *державне управління, ВНЗ, стратегія розвитку, засоби управління.*